

کورتکراوه‌ی بنچینه‌کانی دەرمان

2024

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

چه‌ند پیناسه‌یه‌کی گرنگی بواری دەرمانسازی

دەرمان مادده‌یه‌که به‌کاردیٲ بو چاره‌سه‌ری نه‌خو‌شی یان خو‌پاراستن له نه‌خو‌شی .

پیکهاتوو له مادده‌یه‌کی کیمیایی یان سروشتی، کاریگه‌ری له‌سه‌ر ئه‌و زینده‌وه‌رانه دروست ئه‌کات که ئه‌چنه جه‌سته‌ی مرؤقه‌وه.

کاتیٲک دەرمانیٲک ئه‌خوریت دوو جو‌ر کاریگه‌ری هه‌یه:

1. Pharmacokinetics

کاریگه‌ری له‌ش له‌سه‌ر دەرمان (له‌ش چی به‌سه‌ر دەرماندا ئه‌هیٲیت کاتیٲک ئه‌خوریت)

کاریگه‌رییه‌کانی له‌ش له‌سه‌ر دەرمان چوار قو‌ئاغه:

1. Absorption
2. Distribution
3. Metabolism
4. Excretion

2. Pharmacodynamics

کاریگه‌ری دەرمان له‌سه‌ر له‌ش (دەرمان چی به‌سه‌ر له‌شدا ئه‌هیٲیت کاتیٲک که ئه‌خوریت)

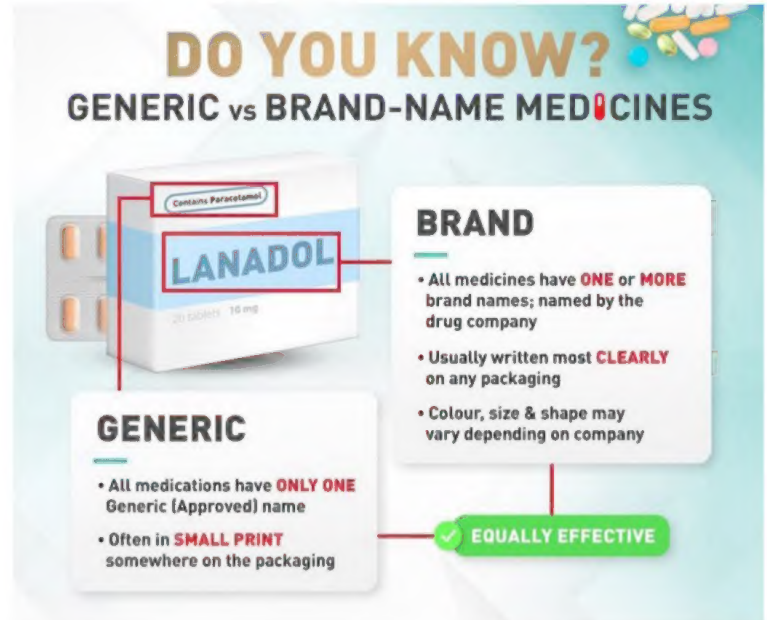

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Some things about medication that you should know

1. Name Of The Medication

- 1) Generic Name ناوی زانستی
- 2) Trade Name ناوی بازرگانی
- 3) Chemical Name ناوی کیمیایی

پیوایسته ناوی زانستی و ناوی بازرگانی دهرمان بزانی به‌تایبه‌تی ناوی زانستی چونکه ناوی زانستی دهرمان ناویکی نه‌گوره و پیوایسته هه‌موو کۆمپانیایه‌کی دهرمان ناوی زانستی دهرمانه‌که بنوسیٔ به‌لام ناوی بازرگانی ناویکی گؤراوه واتا ههر کۆمپانیایه‌ک بۆ خۆی ناویکی بازرگانی ئه‌به‌خشیٔ به‌دهرمانیٔک.

2. Unit Of Medication

- 1) $1\text{g} = 1000\text{mg}$
- 2) $1\text{CC} = 1\text{ml}$
- 3) $1\text{L} = 1000\text{CC}$ or ml
- 4) $1\text{CC} = 100\text{ lu}$ (International unit)

lu به‌که‌یه‌که به‌کاربه‌ت بۆ ئه‌و دهرمانانه‌ی که به بریٔکی کهم کاریگه‌ریه‌کی گه‌وره دروست ئه‌کات

كورتكراوهى بنچينهكانى دەرمان

Some things about medication that you should know

3. An important note:

No medication may be given to a patient without a medication order from licensed practitioner.

تېبىنىيەكى گرنىڭ: بەھىچ شىۋەيەك نايىت ھىچ دەرمانىڭ بىرلىك بە نەخۇش كە لە فاىلى نەخۇشەكەدا نەيىت ۋە مۆلەتى پزىشكى لەسەر نەيىت (بەبى مۆلەتى ئەۋ پزىشكى كە پلە لە تۆ بەررتىيىت)

4. medication uses

بەكارھىنانەكانى دەرمان

Medication is used for three main purpose

دەرمان بۇ سى مەبەستى سەرەكى بەكارئەھىنرىت

1) Prophylactic

بەكارىيەت بۇ رېگىرىكردن لە نەخۇشى ۋاتا پېش ئەۋە توشى نەخۇشىيەكە بىيىت دەرمان ۋەرئەگرىت بۇ ئەۋە توشى نەخۇشىيەكە نەيىت ۋەك **دەرزى كوتان ۋ فاكسىن.**

2) Therapeutic

بۇ چارەسەرى نەخۇشى بەكارىيەت كاتىك كەسەكە توشى نەخۇشىيەكە بويىت

3) Diagnostic

بۇ دەستىنىشانكردنى نەخۇشى بەكارىيەت

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Some things about meditation that you should know

5. Drug Interactions

Don't mix any medication except tow situations:

به هیچ جوریک دهرمان تیکه ل ناکریت ته نها له 2 حالتدا نه بیټ ئهوانیش :

1) Antagonist Effect کاریگهری پیچهوانه

حالتیکی کیمیاویه که یهک دهگریټ له گهل وهرگرهکانی لهش و چالاکي کهم ئهکات.

بو نموونه: هر کاتیټک دهرمانیټک بههله دا بهنهخوش دواتر دهرمانیټکی تر پیدا بو ئهوهی ئهوهلهیه راست بکهیتهوه.

یان ئهگر کهسهکه شتیکی خوارد و پهستانی خوینی پی بهرزبووهوه ئهوا دهرمانیټکی پی ئهدهین بو ئهوهی پهستانی خوینهکهی دابهزیټ.

2) Synergistic effect کاریگهری هاوتهریب

کاتیټک دهرمانیټک ئهدهی به نهخوش و پاش دهرمانیټکی تری پی ئهدهی بو ئهوهی کاریگهرییهکی زیاتر بیټ.

بو نموونه: ئهوه کهسانهی توشی نهخوشی ئایدز بوون لهروژیټکدا ئهبیټ چهند دهرمانیټک بهیهکهوه بخون بو ئهوهی کاریگهری ټایروسیکه کهمبکهنهوه.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Some things about medication that you should know

6. Rights

Six Rights Ensure Safety in Giving Medication

ئهم شهش راستیه ئه‌بیئت وهك ناوی خۆت بیزانی:

- 1) Right patient
- 2) Right drug
- 3) Right time
- 4) Right dosage
- 5) Right route
- 6) Right effect

7. Medication Forms

شیوه‌گانی دهرمان به‌گشتی پۆلین ئه‌کرین بۆ سێ کۆمه‌له:

(1) شل Liquid

(2) رەق Solid

(3) نیمچه رەق Semi Solid

Forms: Capsule, Tablet, Ointment

8. Route For Administering Drugs

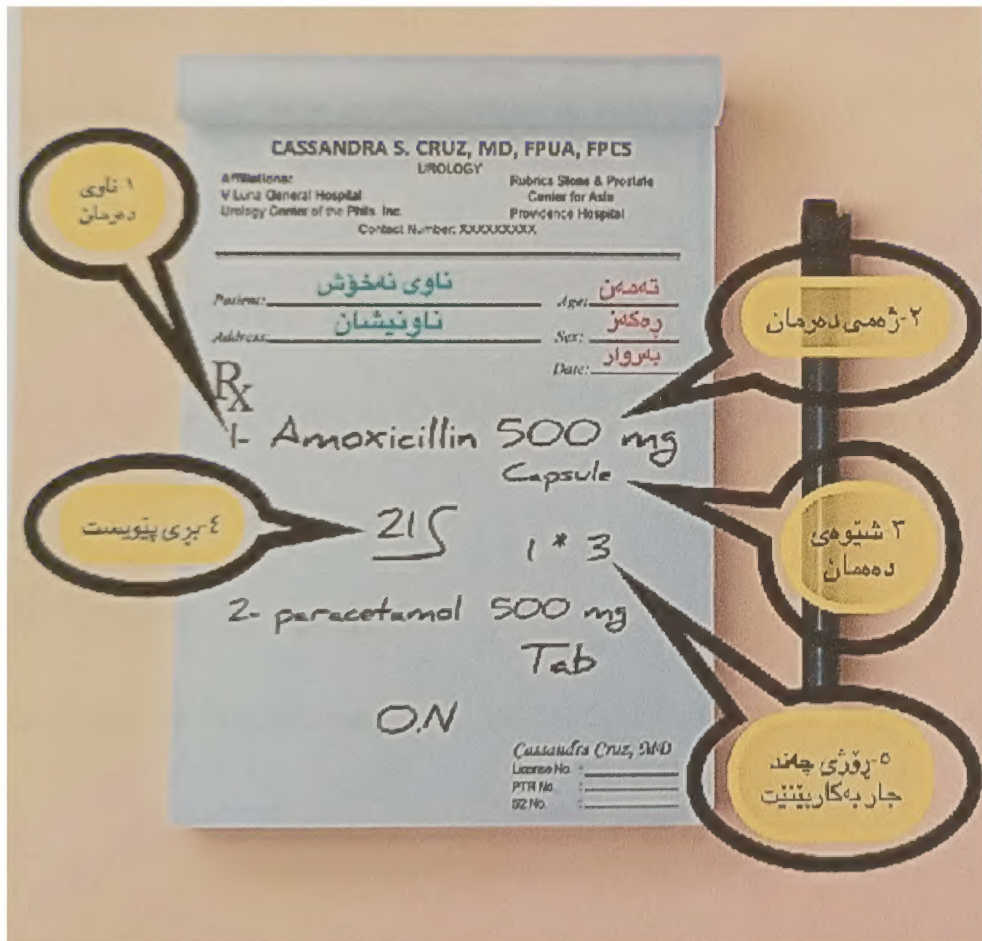
رێگاگانی وه‌رگرتنی دهرمان

- 1) Oral Route
- 2) Topical Route
- 3) Parenteral Route
- 4) Pulmonary Route

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

Some things about medication that you should know

چۆنیته تیگه‌یشتن له رهچهتهی پزشکی RX

- (1) نامی دهرمانه که نهوسریت
- (2) ژهمی دهرمانه که نهوسریت
- (3) شیوهی دهرمانه که دیاری ئەکات **ampul** یا **Tab**
- (4) بیری پیویست دیاری ئەکات که چه‌ند دانه وهرگریت
- (5) دیاری ئەکات رۆژی چه‌ند جار وه چ کاتیئک ئەو دهرمانه به‌کاربیئیت

كورتكراوهى بنچینه كانى دەرمان

هەندىك وشەى گرنگ لەبوارى دەرمانزانیدا كەپۆويستە بيانزانیت

1. Indication (pharmacological use)

بەكارهێنانى دەرمان واتە ئەم دەرمانە بۆ كۆ بەكارىيەت وە بۆ چ حالەتيكى نەخۆشى بەكارىيەت.

2. Side effect

واتە كاريگەرى لاوهكى ئەم دەرمانە چييه يان چ زيانيكى هەيه، چونكه هيج دەرمانىك نيه بۆ زەرەر و زيان بێت.

3. Contraindication

واتە ئەم دەرمانە بۆ كۆ بەكارنايەت، بەواتای ئەوە يەت ناتوانين هەموو دەرمانىك بۆ هەموو كەسيك بەكاربهێنين بۆ نموونه **فۆلتارين** بۆ كەسيك بەكارنايەت كە زەختى خويىنى هەبێت يان بۆ كەسيك برينى گەدەى هەبێت.

4. Dose

بريتيه لەو پرە دەرمانەى كە پۆويستە بدرى بە نەخۆش بۆ نموونه برى 30ملگم بۆ هەر كيلۆيهك لە پێدانى فيالى **Amoxicillin**.

5. Composition of drug

واتە ئەم دەرمانە لەچى پێكهاتوو

6. Mechanism of action

واتە ئەم دەرمانە بە چ شيوەزىك ئيش ئەكات

7. Drugs interaction

واتە ئەو دەرمانەى نەخۆش وەرئەگریت لەگەڵ كام دەرمانى تر ئەگەرى هەيه كارلىك بكات و كاريگەرييهكى ئالۆز دروست بكات بۆ جەستە.

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

هه‌ندیك وشه‌ی گرنه‌ی له‌بوا‌ری دهرمان‌زانیدا که‌پۆیسته‌ی بیان‌زانیت

8. Onest of action

ئهو کاته‌یه‌ که‌ که‌سی‌ك دهرمانی‌ك ئه‌خوات تا ئهو کاته‌ی که‌ کاری‌گه‌رییه‌کی دهرئه‌که‌وئ.

9. Bioavailability

بریتیه‌ له‌ ریشه‌ی دهرمانی به‌رده‌ست له‌ سو‌ری خوین

10. Pregnancy and lactation

واتا ئایا ئهم دهرمانه‌ بو‌ ئافره‌تی دوو‌گیان و دایکی شیرده‌ر ئه‌گونجی‌ت.

دهرمانه‌کان دابه‌ش ئه‌کرین به‌سه‌ر چه‌ند جو‌ری‌کدا:

Category A:

له‌م حاڵه‌ته‌دا سه‌لمی‌نراوه‌ که‌ دهرمانه‌که‌ هیچ‌ زیانی‌کی نییه‌.

Category B:

له‌سه‌ر ئاژهل تاقیکراوه‌ته‌وه‌ زیانی نه‌بووه‌ له‌سه‌ر کو‌رپه‌له‌ به‌لام له‌سه‌ر مرؤف تاقینه‌کراوه‌ته‌وه‌، بو‌یه‌ پۆیسته‌ به‌ وریاییه‌وه‌ به‌کاربه‌ی‌نری‌ت.

Category C:

له‌سه‌ر ئاژهل تاقیکراوه‌ته‌وه‌ زیانی هه‌بووه‌ له‌سه‌ر کو‌رپه‌له‌ به‌لام له‌سه‌ر مرؤف تاقینه‌کراوه‌ته‌وه‌، بو‌یه‌ ئهم دهرمانه‌ کاتی‌ك به‌کارئه‌ه‌ی‌نری‌ت که‌ پۆوسیت بی‌ت و هیچ‌ جی‌گه‌روه‌یه‌کی نه‌بی‌ت هه‌روه‌ها سووده‌که‌ی زیاتر بی‌ت له‌ مه‌ترسییه‌که‌ی.

Category D:

ئهم جو‌ره‌یان مه‌ترسی هه‌یه‌ له‌سه‌ر له‌ناو‌چونی کو‌رپه‌له‌ ته‌نها له‌ حاڵه‌تی‌کدا به‌کارئه‌ه‌ی‌نری‌ت که‌ ژیا‌نی دایکه‌که‌ به‌پاری‌ژی‌ت.

Category X:

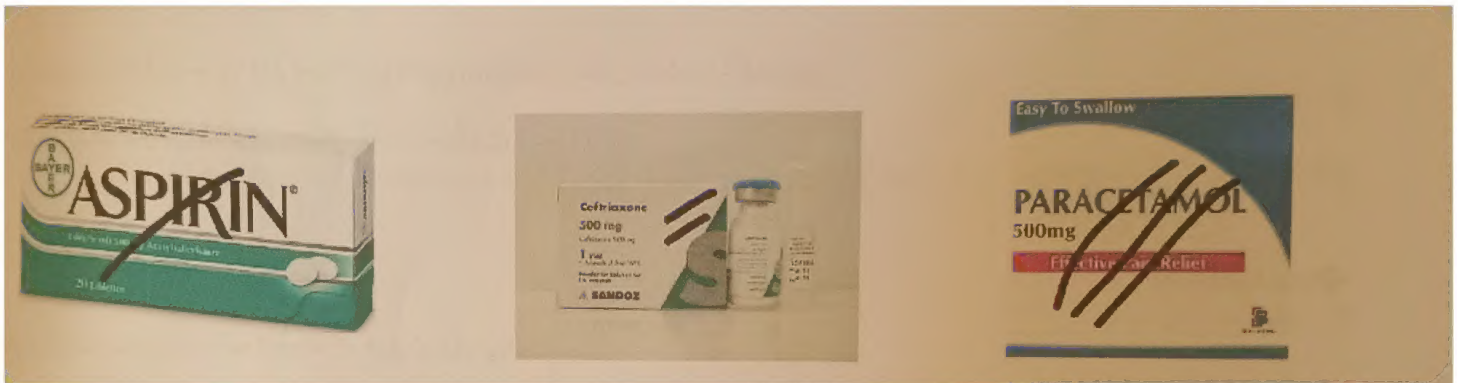
به‌کارنایه‌ت له‌کاتی دوو‌گیانی

کورتکراوہی بنچینہ کانی دەرمان

کاتہ کانی پیدانی دەرمان

کاتیئک کہ کەسیئک نەخۆشە و لەنەخۆشخانە هەندیئک دەرمانی بۆ نوسراوە،
لەسەر دەرمانەکان چەند خەتیئکی پێوہیہ ئەم خەتانە مانای چییہ؟

1×1

لە رۆژیئکدا 1 جار

1×2

لە رۆژیئکدا 2 جار

1×3

لە رۆژیئکدا 3 جار

1×4

لە رۆژیئکدا 4 جار

1×6

لە رۆژیئکدا 6 جار

ئەو کاتە ی پێوسیتت پێ بوو ئەو
کاتە بەکاری بیئە، **On Need**.

Onest of action .8

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

ئەم خشتەیه پێی ئەوتریت Medication Timetable

بۆ زیاتر تیگە‌یشتن سەیری ئەم خشتەیهی خوارەوه بکە.

ئەم خشتەیه زۆر گرنگە وە پێوسیت زانیاریت لەسەر ئەم جوړه خشتەیه هەبێت.

ئەم خشتەیه پێی ئەوتریت Medication Timetable or medication Schedule or

Medication chart or medication record

Parts of the medication Order:

- 1 Patients name
- 2 Date and time the order is written
- 3 Name of drug to be administered
- 4 Dosage of the drug
- 5 Route by which the drug is to be administered
- 6 Frequency of administration of the drug

Name:	Age:	Gender:	Date:												
Diagnosis:	ID:	ABO:	Date of Admission:												
Medication Name				12:00	1:00	2:00	3:00	4:00	5:00	6:00	7:00	8:00	9:00	10:00	11:00
Eye drop	2 Drops	Eye Drop	1-6	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
Eye gel		Eye Gel	ON {on need}							✓					
Nebulizer	2 cc	Neb	1-4	✓			✓			✓			✓		
Infusion	1	IV	1-2					✓							
Tablet	500mg	Oral	1-3	✓			✓					✓			
Tablet	100mg	Oral	1-1							✓					

کورتکراوہی بنچینہ گانی دەرمان

چەند تېئىنىيەك

(1) له کاتی دهرمان پيډاندا شه ش راستيه که له بير مه که، شه ش راستی بو د لنيابوون
له سه لامه تي له کاتي پيډانی دهرمان:

نه خۆشی راست: بزانه ئهو نه خۆشی که ئه تهوئ دهرمانی پێبهی نه خۆشه راسته که به

دەرمانی راست: دُنیا بهر مه که دەرمانه راسته که ئه دهی به نه خویش

کاتی راست: ئەبێت ئەو دەرمانەى كە بۆى نوسراوه لە کاتى دیاریکراودا وەریبگریت

ژه‌می راست: دلنیا به‌رموه لهو بره دهرمانه‌ی که‌یۆی نوسراوه

ریڳای راست: ٺهو دهرمانه به کام ریڳا ٺهیهیت به نهخوش لهریڳای دهرزی یان دهم

کاریگری راست: دُنیا به‌رموه له‌ومی که دررمانه‌که کاریگری باشی ئە‌بیٔ

On Need (2)

لەم چارەسەرە هیچ کاتیکی بۆ دیاری ناکرێت لەو کاتەدا نەخۆش وەرێئەگرێت کە پێویستی پێیەت وە لەسەر **Medication Record** هکە کاتەکە ی دیاری ئەکەیت کە چ کاتیەک نەخۆشە کە دەرمانەکە ی وەرگرتوو.

1x2 (3

بۇ ئەم چارەسەرە بەجۇرىڭ كاتەكەى دابنىڭ كە بۇ نەخۇش كاتىڭكى گونجاو يىت وە كاتىڭ دەرمانت بە نەخۇشەكە دا پىئويستە لەكاتى بەرامبەر پىيى بدەى بۇ نموونە سەعات 10ى نيوەرۇ دەرمانەكەت بەنەخۇش داوہ ئەوا ئەيىت سەعات 10ى شەو دوبارە دەرمانەكەى يىيدەى

(4) هر کاتيک خشته ي دهرمانت دانا رهچاوي دو شت بکه:

1) ژيانی نه خوځښه که يو نمونه چ کاتيک نه خه ویت

2) رهچاوی دهرمانه که بکه. بۆ نموونه دهرمانه که ئه بیټ به شه و بدریټ ناکرئ به رۆژ دهرمانه که وهریگریټ

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

چەند تێبینیه‌ک

(5) پێویسته له‌کاتی دهرزی لێدان وریای ئەم خاڵانە ی خوارمۆه بیت:

(1) وریابیت دهرزیه‌که له‌رێی IV ئەدریت به‌ نه‌خۆش یان IM ئەگەر دهرزیه‌که نوسرابوو **Only IV** ئەوا نابیت به‌ IM بیکه‌یت و ئەبیت به‌ IV بیکه‌یت

ئەگەر دهرزیه‌که نوسرابوو **IV or IM** ئەوا به‌دلی خۆت به‌کام رێگایه‌ ئەیکه‌یت ئەگەر نوسرابوو **Only IM** ئەوا تهن‌ها ئەبیت له‌رێگه‌ی دهرزی ماسولکه‌وه بیت (2) ئەبیت سه‌یری به‌رواری به‌سه‌رچونه‌که‌ی بکه‌یت

(6) کاتی‌ک دکتۆر وتی پێش نان خواردن واتا ئەبیت 20 بۆ 30 خوله‌ک پێش نان خواردن بخوریت

(7) کاتی‌ک دکتۆر وتی دوا‌ی نان خواردن واتا ئەبیت 20 بۆ 30 خوله‌ک دوا‌ی نان خواردن بخوریت

شی‌وازه‌کانی دهرمان

Ointment	مه‌ل‌حه‌م	Vial	دهرزی تۆز
Cream	کری‌م	Ampule	دهرزی گیراوه
Drop	قه‌تره	Tablet	حه‌ب
Spray	سپرا	Capsule	که‌پسول
Syrup	شروب	Suppositories	ته‌حامیل
Shampoo	شامپۆ	Powder	پاوده‌ر
Inhaler	هه‌لم‌ژین	Gel	جیل
Injection	دهرزی	Patch	له‌زگه

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دەرمان

Factors influencing drug action

- 1)Age ئەو ھۆکارانەى کارىگەرى ئەکەنە سەر کارى دەرمانەکە:
- 2)Body weight
- 3)physical condition
- 4)Route
- 5)Time
- 6)Addiction
- 7)Metabolism and Excretion

دواى ھەلپچرىنى دەرمان دەبىت چەنىك بەکاربھيئىريت:

شروبی گیراوه 20 بۆ 30 رۆژ
شروبی تۆز 5 بۆ 10 رۆژ
قەترەى گوئ 14 بۆ 21 رۆژ
قەترەى لوت 45 بۆ 90 رۆژ
قەترەى چاو 20 بۆ 30 رۆژ
کرىم و مەلحەم 2 بۆ 3 مانگ
دەرزى واباشترە نەگاتە 12 سەعات

کورتکراوه باوه‌کان

H.S= Hora sommi , At Bed Time

N.P.O= Nor Par Os , Nothing By Mouth

P.O= Par Os , By Mouth

BID= Bis In Die , 2 Time Per Day

TID= Ter In Die , 3 Time Per day

QID=Quatre In Die , 4 time Per Day

PRN= Pro Re Nata , On Need

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Differences between Cream and Ointment

جیاوازی نیوان کریم و مه‌لحم

کریم Cream

- (1) تیکه‌لویه که نیوهی له ئاو نیوه‌که‌ی تری له رۆن پیکهاتوو
- (2) چری که‌متره و به‌ئاسانی بلاوئه‌بیته‌وه به ناوچه‌یه‌کی فراواندا
- (3) له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئاو زۆره له پیکهاته‌که‌یدا به‌خیرایی له‌لایه‌ن پیسته‌وه هه‌لده‌مژیت و وشک ئه‌بیته‌وه باشت‌ر وایه بۆ پیستی چه‌ور به‌کاربه‌یئریت
- (4) کریم زیاتر له‌سه‌ر چینی دهره‌وه‌ی پیست ئیش ئه‌کات
- (5) کریم زوتر به‌ئاو لئه‌چیت

مه‌لحم Ointment

- (1) نزیکه‌ی 80٪ له رۆن پیکهاتوو
- (2) چری زۆره و به‌ئاسانی بلاونا‌بیته‌وه به ناوچه‌یه‌کی فراواندا
- (3) دره‌نگ وشک ئه‌بیته باشت‌ر وایه بۆ پیستی وشک به‌کاربه‌یئریت چونکه چه‌وره واتا له‌سه‌ر پیست ئه‌می‌نیته‌وه و به‌ئاسانی هه‌لنام‌ژریت
- (4) به‌کاریه‌ت بۆ پیست و روکاری ناوه‌وه‌ی له‌ش (ناو دهم و پیلوی چاو)
- (5) مه‌لحم هه‌لده‌مژیت بۆ چینه‌گانی تری ژیره‌وه‌ی پیست
- (6) مه‌لحم دره‌نگ‌تر به‌ئاو لئه‌چیت چونکه چه‌ورتره

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Differences between ampule and vial

جیاوازی نیوان ئەمپول و قیال

Ampule

هه‌موو ئەمپولیك گیراوه‌یه **Solution** وه ئەمپولیش هه‌یه **powder** ی تیایه به‌لام زۆر به ده‌گمه‌ن نموونه: دهرمانی **Hydralazine** ئەمپوله به‌لام **powder** ی تیایه.

Vial

هه‌موو قیالیك تۆزه **powder** وه قیالیك هه‌یه گیراوه‌یه **solution** به‌لام زۆر به ده‌گمه‌ن نموونه: **Heparin , Amikacin , Keppra** ئەم دهرمانانه قیال و گیراوه‌شن **Solution**

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

چونیتی ناماده‌کردنی ئەمپول

Equipment:

- 1) Ampule of Medication
- 2) Gloves
- 3) Sterile Syringe
- 4) Gauze or Cotton
- 5) Medication Record

1. Breaking the Ampule:

دهسته‌کانت بشۆ و پاکى بکەر وه. سابوون و پاک‌کەر وهى دهست به‌کار بهیڤنه بو ئە وهى دلنیا بیت له وهى دهسته‌کانت پاکن پێش ئە وهى مامه‌له له‌گه‌ڵ ئەمپوله‌که‌دا بکه‌یت. ئە‌گەر دهست‌کێشى بۆ پاودەرت هه‌یه به‌کار بهیڤنه.

دلنیا به که هه‌موو شله‌که له خواره وهى به‌شه باریکه‌که‌ى ئەمپوله‌که وهیه لهو شوپنه‌ى که ده‌یشکێنیت ئە‌گەر هه‌ندیک له شله‌که له‌سه‌ره وهى شوپنه‌ى شکانه‌که بوو به نه‌رمى له‌سه‌ره وهى ئەمپوله‌که بده هه‌تا شله‌که به‌رهو خواره وه بروت.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دەرمان

چونیتی ئاماده‌کردنی ئەمپول

1. Breaking the Ampule:

به گۆز یان پارچه لۆکه‌یه‌ك سهری ئەمپوله‌كه بگره بۆ ئەوهی شوشه نه‌چیتته ده‌ستته‌وه کاتی سهری ئەمپوله‌كه ئەشکینێ. نیوهی سهره‌وهی ئەمپوله‌كه ئەبیئت له ده‌ستی زالی تۆدا بیئت و نیوهی خواره‌وهی ئەبیئت له ده‌ستی نازالی تۆدا بیئت. ئەگەر خالیکی ره‌نگاو‌ره‌نگ له‌سهر نیوهی سهره‌وهی ئەمپوله‌كه هه‌بیئت ئەمه خالی فشاره‌ پێویسته‌ په‌نجه‌ی ده‌ستی زالت راسته‌وخۆ له‌سهر ئەم خاله‌ دابنێیت.

خواره‌وهی ئەمپوله‌كه بگره و سهری ئەمپوله‌كه بۆ لای خۆت رابکێشه.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

چونیتی ناماده‌کردنی ئەمپول

1. Breaking the Ampule:

سهری ئەمپوله‌که فریبه

چه‌ند تیبینیه‌ک

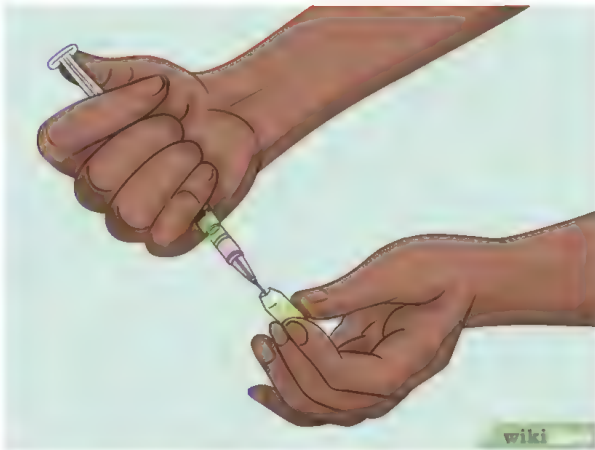
پیش ئەوهی ئەمپوله‌که حازر بکه‌ی بزانه ماوه‌که‌ی به‌سه‌رچوه یان نا
بزانه ئەمپوله‌که به‌چ ریڭایه‌ک ئەکریت SC,IM,IV
ئەگەر سهری ئەمپوله‌که‌ت شکان و له‌گه‌ل شکاندنه‌که پارچه‌ شوشه‌ی له‌گه‌ل
هات ئەوا پێویسته دهرمانه‌که فریبه‌ی چونکه له‌وانه‌یه هه‌ندی‌ک پارچه‌ شوشه
که‌وتبێته ناو ئەمپوله‌که
ئەگەر ئەمپوله‌که 10CC بیت ئەبیت سرنجه‌که‌ش سرنجی‌کی 10CC بیت

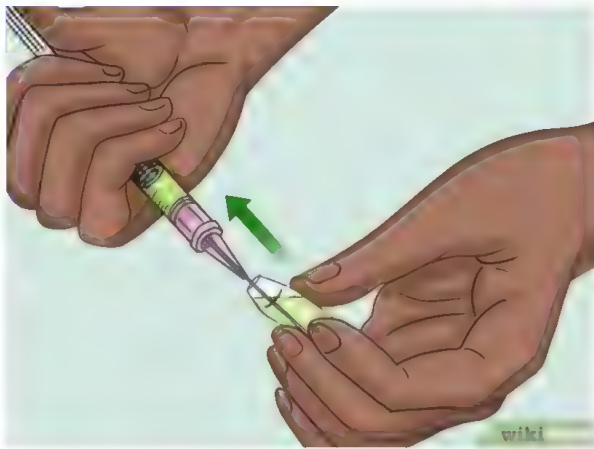
کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

چونیتی ناماده‌کردنی ئەمپول

2. Withdrawing Solution from the Ampule

دەرزبیه‌که بخەرە ناو ئەمپولە‌که بەبێ ئەوەی دەستت بەر لیواری سەری ئەمپولە‌که و نیدلێ سرنجە‌که بکەوێ.

گیراوه‌که لەناو ئەمپولە‌که دەربهێنە. بۆ ئەوەی تەواوی دەرمانە‌که لەناو ئەمپولە‌که نەمێنێتەو، هەول‌بدە بەهێواشی دەرمانە‌که دەربهێنی.

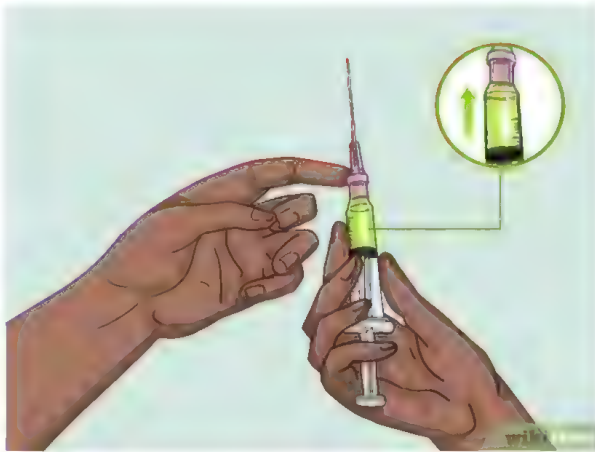
شوشە‌ی ئەمپولە‌که فرێ بده ناو شوینێ پاشماوە‌ی پزیشکی.

کورتکراوہی بنچینہ گانی دەرمان

چونیتتی ئامادە کردنی ئەمپول

2. Withdrawing Solution from the Ampule

نابیت هیچ بڵقیکی ھەوا لە سرنجەکە بمینیتەوہ.

بە پەنجە چەند جارێک لە سرنجەکە بە بۆ ئەوہی بڵقی ھەواکان بچنە سەرەوہ و پاشان پال بە سەری سرنجەکەوہ بنی بۆ ئەوہی ھەواکە ییئتە دەرەوہ.

سرنج و نیدلەکە فریبه ناو بۆکسی تیژ Sharp Box (ئەو بۆکسە یە کە ئەو شتانە ی تیژن وەک نیدل ئەکرینە ناو ئەم بۆکسە بۆ ئەوہی زیان بەکەس نەگە یە نیئت.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دەرمان

چونیتی ئاماده‌کردنی قیال

Equipment :

Vial of Medication

Gloves

Sterile Syringe

Gauze or Cotton

Medication Record

1. دهسته‌کانت بشو

2. دهست‌کیش له دهست بکه

3. سهیری قیال‌که بکه بزانه به‌سه‌رچووه یان نا، وه به‌کام ریگا ئه‌دریت به نه‌خوش

4. ئه‌و قیال‌انه‌ی که ئاوی ته‌عقیم‌کراویان له‌گه‌له‌ ئه‌گه‌ر ئاوه ته‌عقیم‌کراوه‌که 10CC بیټ
ئه‌وه ئه‌بیټ سرنجه‌که‌ش 10CC بیټ

5. له دوا‌یی ئه‌وه‌ی ئاوه ته‌عقیم‌کراوه‌که‌ت سه‌ب کرد هه‌وای سرنجه‌که دهرمه‌هینه

6. سه‌ری قیال‌که بکه‌رموه به‌لام دوا‌ی ئه‌وه‌ی سه‌ری قیال‌که‌ت کردوه به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک
دهست له‌ناوه‌راستی سه‌ری قیال‌که‌که مه‌ده

7. نیدله‌که بخه‌ره ناو قیال‌که‌که و ئاوه ته‌عقیم‌کراوه‌که‌ی تی‌بکه

8. تی‌که‌ل‌کردنی ئاوه‌که له‌گه‌ل قیال‌که‌که پی‌ی ئه‌وتریت **Dilution or Reconstitution**

9. دواتر قیال‌که له‌ناو دهستت بسورینه‌وه به‌لام قیال‌که‌که رامه‌وه‌شی‌نه وا باسکراوه که ئه‌و
ده‌مارنه به‌شی‌کی پی‌که‌هاته‌که‌ی تی‌که‌ه‌چیت به‌راوه‌شاندنی زور

10. دوا‌ی ئه‌وه‌ی دهرمانه‌که هه‌مووی ته‌خفیف **Dilution** بوو دهرمانه‌که سه‌ب بکه واته
دهریبه‌ینه

11. له‌کو‌تاییدا بله‌قه هه‌واییه‌کانی ناو سرنجه‌که دهریبه‌ینه به‌لام نابیت دهرمانه‌که زور
برزیت له‌کاتی هه‌وا دهرکردنه‌که چونکه دوزه‌که‌ی تی‌که‌ه‌چیت

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځگانې وه‌رگرتنې دهرمان

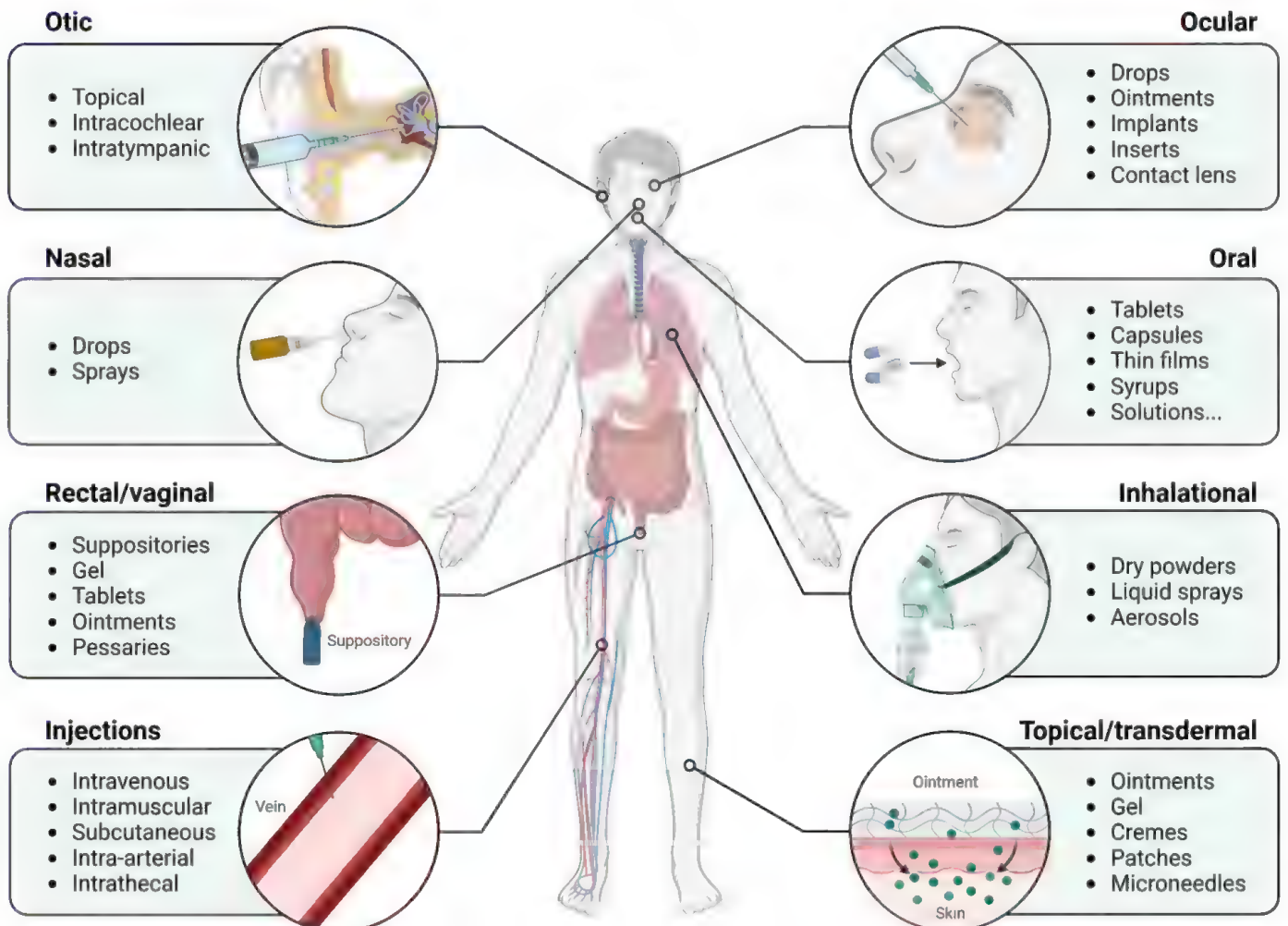
Oral Route

Topical Route

Parenteral Route

Pulmonary Route

Out of Intestine or
Out of Alimentary

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وەرگرتنى دەرمان

Oral Route

Administrate in:

Oral Route

ئەبىت نەخۇش توانای قوتدانى دەرمانى ھەبىت

Enteral Route

ناردنى دەرمان لەرېځگە بۆرى رېخۆلە

Sublingual Administration

دانانى دەرمان لە ژىر زمان

Buccal Administration

دانانى دەرمان لە نىوان رومەت و پوک

1) Oral Route

ئەم جوړه رېځايه بەکارىهت بۆ قوتدانى درمان دەرمانه‌کان لە گەدە **Stomach** و رېخۆلە باریکە **Small Intestine** ھەلئەمژرین .

وەرگرتنى دەرمان لە رېځاي قوتدانووه کارىگەرييه‌کەى ھېواشتەرە بە بەراورد بە رېځاگانى تر.

زیانەکانى

سودەکانى

(1) کارىگەرى خاو	(1) باوترين رېځايه
(2) تىکەلاوبونى خواردن و دەرمان	(2) سەلامەتە
(3) ھىچ ھەلئەمژىنى تەواو نىيە	(3) قوتدانى ئاسان و گونجاو
(4) کارىگەرييه‌کى زۆر خاوى ھەيە بۆ حالەتە فرياکەوتنەکان	(4) بى ئازارە
(5) ھەندىک دەرمان تەمیان ناخۆشە	(5) ئەتوانىت خۆت بەکارىيەئىت
(6) ناتوانىت بۆ نەخۆشکى بېھۆش بەکارىيەئىت	(6) پىويست بە تەعقيمکردن ناکات
(7) بۆ نەخۆشکى گونجاو نىيە کە رشانووه و سکچوونى ھەبىت	

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځگانې وه‌رگرتنې دهرمان

1) Oral Route

نهم شپوهی دهرمانانه له رېځگای دهموه وه‌رته‌گیرېن:

Tablet	حب
Capsule	کپسول
Syrup	شروب (تۆز و گیراوه)
Powder	پاودر
Drop	قه‌تره

هه‌نیک که‌س له‌کاتی خواردنی حه‌بدا ئاو به‌کارناهیښ و وا هه‌ست نه‌که‌ن ئاویان پی‌وسیت نییه بو ئه‌وه‌ی پال به حه‌به‌که‌وه بنیښ بو گه‌ده به‌لام نهم بیرکردنه‌وه‌یه هه‌له‌یه.

زیانه‌گانی خواردنی حه‌ب به‌بی ئاو

به‌کارنه‌هیانی ئاو له‌گه‌ل خواردنی حه‌بدا نه‌توانیت توشی هه‌وکردنی دیواری گه‌دمت بکات و ترشه‌لۆک و دل‌ه‌کزی **Heart Burn** دروست بکات نه‌گه‌ر به‌رده‌وام بیت له‌سه‌ر به‌کارنه‌هیانی ئاو له‌گه‌ل حه‌بدا نه‌وا توشی برینی گه‌ده و هه‌وکردنی درې‌خایه‌ن نه‌بیت.

سوده‌گانی خواردنی حه‌ب له‌گه‌ل ئاو

به‌بی تو‌زیله‌وه زانسلییه‌گان دهرکه‌رتوه‌وه ئاو هه‌وکردنی سه‌رمکینه بو که‌مکردنه‌وه‌ی زیانه‌گانی دهرمان له‌سه‌ر کو‌ئه‌ندامی هه‌رس هه‌روه‌ها یارمه‌تی ر‌ویشتی دهرمان نه‌دات به‌ناو قورگ و سه‌رت‌چکدا و به‌و شپوهیه له‌گه‌نه گه‌ده و ئاو نه‌بیت هه‌وی که‌مبوه‌وه‌ی ترشی گه‌ده و خه‌ستی حه‌ب نه‌مه‌ش وا نه‌کات زیانی که‌متر بیت له‌سه‌ر دیواری کو‌ئه‌ندامی هه‌رس.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وه‌رگرتنې دهرمان

1) Oral Route

ئەگەر نه‌خوښيک توشی رښانه‌وه بوو یان رەتی‌کرده‌وه که دهرمانه‌که بخوات له‌م حاله‌ته‌دا پېوېسته چی بکه‌یت؟

(1) ئەگەر نه‌خوښه‌که رەتی‌کرده‌وه که دهرمانه‌که بخوات ئەوا نابیت دهرمانه‌که‌ی پېبه‌ی به‌لکو له‌م حاله‌ته‌دا ئەبیت سه‌روی خۆت ئاگادار بکه‌یت‌وه و پېی بلیی که دهرمانه‌که‌م یاوه به نه‌خوښه‌که به‌لام رەتی‌کرده‌وته‌وه بیخوات.

(2) ئەگەر نه‌خوښه‌که توشی رښانه‌وه بوو وه کاتیک حه‌به‌که‌ت پېیا و دوباره رښابه‌وه ئەوا حه‌بیکی تری پېمه‌یه له‌م حاله‌ته‌دا ئەبیت سه‌روی خۆت ئاگادار بکه‌یت‌وه و پېی بلیی که دهرمانه‌که‌م یاوه به نه‌خوښه‌که به‌لام رښاوه‌ته‌وه.

که نه‌خوښيک حه‌بیکی بو‌ نوسرابیت چۆن پېی بده‌ین؟

1. Gloves
2. Medication
3. Glass of water
4. PEE in need
5. Medication in disposable cup or oral syringe
6. Tab Crasher

فایلی نه‌خوښه‌که بېشکنه و پېداوېستییه‌کان ئاماده بکه:

دهرمانه‌که بخه‌ره ناو **Cap** هکه (سه‌ری قتوی دهرمانه‌که) پاشان به نه‌خوښه‌که‌ی به و پېی بلیی که بیخوات دواتر په‌رداخیک ئاوی به‌رئ بو‌ ئەوه‌ی له‌گه‌ل دهرمانه‌که بیخوات له‌کو‌تاییدا تۆماری بکه له **Medication Chart** هکه که دهرمانه‌که‌ت یاوه به نه‌خوښه‌که.

کورتکراوه‌ی بنچینه‌کانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاکانی وهرگرتنی دهرمان

1) Oral Route

ټه‌گه‌ر نه‌خوښه‌که حساسیتي (**Allergy**) به‌و دهرمانه‌ه‌بوو ټه‌وا دهرمانه‌که پټی مه‌یه به‌لام ټه‌گه‌ر دواي ټه‌وه‌ی دهرمانه‌که‌ت پېدا و توشی حساسیت بوو ټه‌وا سه‌روی خوټ ټاگادار بکه‌روه.

نیشانه‌کانی Allergy

Redness	(1) سوربونه‌وه
Itchy	(2) خوران
Hives	(3) لیر
Tachypnea	(4) هه‌ناسه‌دانی خپرا

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وه‌رگرتنى دەرمان

1) Oral Route

Enteral Route

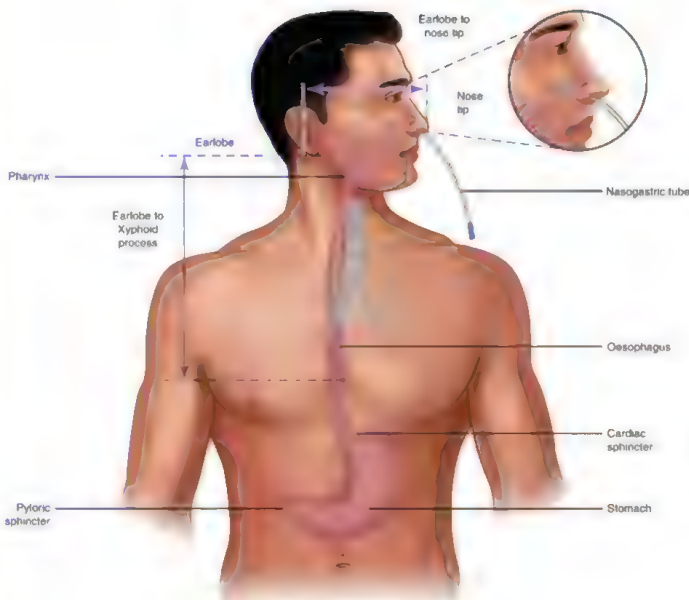
ئەگەر كەسپك تۈوانى قوتدانى يان ئارەزۈى خواردنى نەبىت ئەوا لەرېڭەى NG Tube دەرمانەكت پى ئەدەين.

NG Tube چىيە؟

Nasogastric Tube سۆندەيەكى لاستىكىيە بەكارىەت بۇ ئەو نەخۇشانەى كە تۈوانى قوتدانىان نىيە، سۆندەكە لە لوتەوہ بۇ نەخۇشەكە دائەنرئ بۇ ناو گەدە.

ئەم سۆندەيە بەكارىەت بۇ :

1. پىدانى خواردن
2. پىدانى دەرمان
3. كەسپك ئارەزۈى خواردنى نەبىت
4. كەسپك بېھۇش بىت
5. گىرانى سورىچك
6. ئەو كەسانەى نەشتەرگەرى ناو دەمىان بۇ كراوہ
7. دەرھىنانى نمونەيەك لە پىكھاتەكانى بۇ شىكردنەوہ
8. بۇ لابرندى خوين لە گەدە
9. بۇ شتنى گەدە

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاکانی وهرگرتنی دهرمان

1) Oral Route

Enteral Route

مه‌ترسییه‌کانی دانانی سوږندی لوت و گه‌ده

(Nasogastric Tube) چین؟

ئه‌گه‌ر NG Tube به باشی نه‌خړیته ناوه‌وه، ئه‌وا ده‌توانیټ شانیه‌کانی ناو لوت و جیوبه‌کان و قورگ و سورینچک یان گه‌ده بریندار بکات. ههر له‌به‌ر ئه‌مه‌شه که دانانی NG Tube پشکنین ئه‌کریټ و پشتراست ئه‌کریټه‌وه که له گه‌ده دایه پیش ئه‌وهی ههر کرداریکی تر ئه‌نجام بدریټ.

هه‌روه‌ها خوراک‌پیدانی NG Tube ئه‌توانیټ بیټه هوی:

Abdominal Cramping

1. گرژبونی سک

Abdominal Swelling

2. ئاوسانی سک

Diarrhea

3. سکچون

Nausea

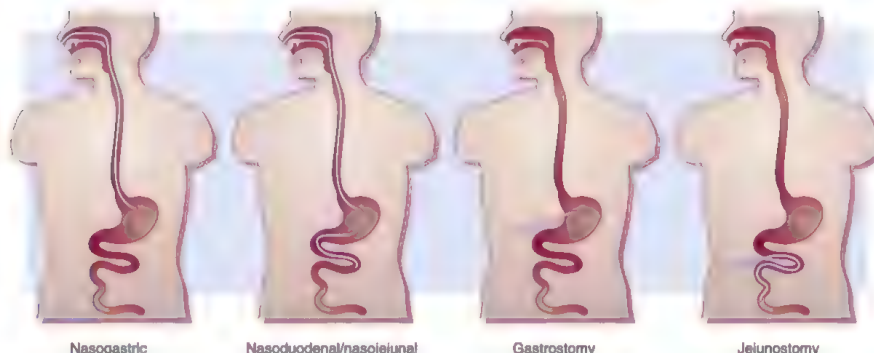
4. هیټنجدان

Vomiting

5. رشانه‌وه

Regurgitation of food or medication

6. هه‌له‌یټانه‌وهی خواردن یان دهرمان

Nasogastric

Nasoduodenal/nasojejunal

Gastrostomy

Jejunostomy

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وەرگرتنى دەرمان

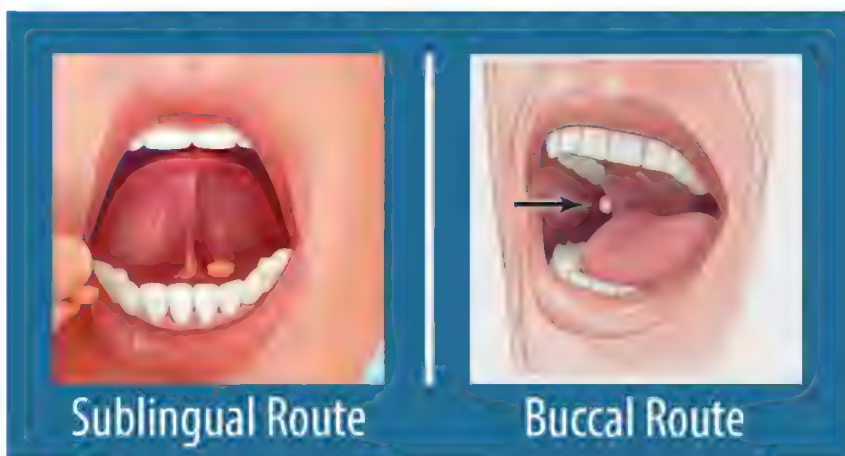
1) Oral Route

Sublingual and Buccal Administration

پېدانى دەرمان له‌رېځاى ژيړ زمان و ژيړ رومەت دوو رېځاى جياوازن بۇ پېدانى دەرمان له‌رېځاى دهمه‌وه. رومەت و ژيړ زمان ژماره‌يه‌كى زور مولوله‌ى خويڼيان تيډايه ئەمەش ئەبېتە هۆى ئەوه‌ى دەرمانه‌كان راسته‌وخۆ بچنه ناو خويڼه‌وه بى ئەوه‌ى به‌كوئەندامى هەرسدا تيپه‌رېت.

پېدانى دەرمان له‌رېځاى ژيړ زمانه‌وه (**Sublingual Administration**): له‌م رېځايه‌دا دەرمانه‌كه ئەخه‌ينه ژيړ زمانه‌وه بۇ ئەوه‌ى بتويڼه‌وه و پاشان هەلمژرېت بۇ ناو خويڼ له‌لايه‌ن ئەو شانانه‌ى كه له‌ژيړ زمانه‌وه‌ن.

پېدانى دەرمان له‌رېځاى رومەت (**Buccal Administration**): برېتبه له‌ دانانى دەرمانېك له‌نيوان رومەت و پوك پاشان ئەتويڼه‌وه و هەلئەمژرېت بۇ ناو خويڼ.

شيوه‌ى ئەو دەرمانانه‌ى كه له رېځاى ژيړ زمان و ژيړ رومەت وەرئەگيرين:

Tablet (1

Caplet (2

Spray (3

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

Routes For Administering Medication

1) Oral Route ریځاګاګانی وهرگرتنی دهرمان Sublingual and Buccal Administration

دکتور له‌وانه‌یه دهرمانی ژیر زمان و ژیر رومه‌تت بو بنوسیټ له ژیر یه‌کیک له‌م حاله‌تانه‌ی خواره‌وه:

1. دهرمانه‌که پیویسته به خیرایی بچیته ناو سیسته‌مه‌که‌ته‌وه واته خوین
2. نه‌ګر که‌سه‌که کیښه‌ی قووتدانی دهرمانی هه‌بیټ
3. دهرمانه‌که زور به باشی له‌ګه‌ده‌دا هه‌لنه‌مژریت
4. کاریګه‌رییه‌کانی دهرمانه‌که به‌هوی هه‌رسکردنه‌وه کم بیټته‌وه

سوده‌ګانی

1. دهرمانه‌که به خیرایی هه‌لده‌مژریت
2. نه‌توانیت له‌کاتی فریاګوزاریدا ګرنگ بیټ کاتیټ پیویستت به دهرمانه‌که نه‌بیټ بو نه‌وه‌ی یه‌کسر کار بکات، وک له‌کاتی جه‌لته‌ی دلدا.
3. پیویست ناکات دهرمانه‌که قووت بده‌یت. نه‌وه دهرمانه‌ی که له‌ ژیر زمان یان له‌ نیوان رومه‌ت و پوکدا هه‌لده‌مژرین، بو نه‌وه که‌سانه‌ی که کیښه‌ی قووتدانی حه‌بیان هه‌یه، ئاسانتره بو خواردن.
4. نه‌م دهرمانانه به سیسته‌می هه‌رسدا نارون، بویه له‌ ریځه‌ی جګه‌رتنه‌وه میټابولیز ناکرین واته شیناکرینه‌وه. نه‌مه‌ش واته له‌وانه‌یه بتوانیت ژهمی که‌متر وهربرګریت و هیشتا هه‌مان نه‌نجام به‌ده‌ست به‌ینیت.

زیانه‌ګانی

هه‌روه‌ها دهرمانی ژیر زمان و دهم هه‌ندیک زیانیان هه‌یه. خواردن، خواردنه‌وه، یان جګه‌ره‌کیښان، کاریګه‌ری له‌سهر چونه‌تی هه‌لمژینی دهرمانه‌که و باش کارکردنی نه‌بیټ.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رپیگاکانی وه‌رگرتنی دهرمان

2) Topical Route

Topical Route	Applying drug on to skin or mucous membrane:
Vaginal Administration	Vagina
Rectal Administration	Rectum
Inunction	Rubbing drug into skin
Instillation	Placing drug into direct contact with mucous membrane
Irrigation	Flushing mucous membrane with drug in solution
Skin application	Applying transdermal patch

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

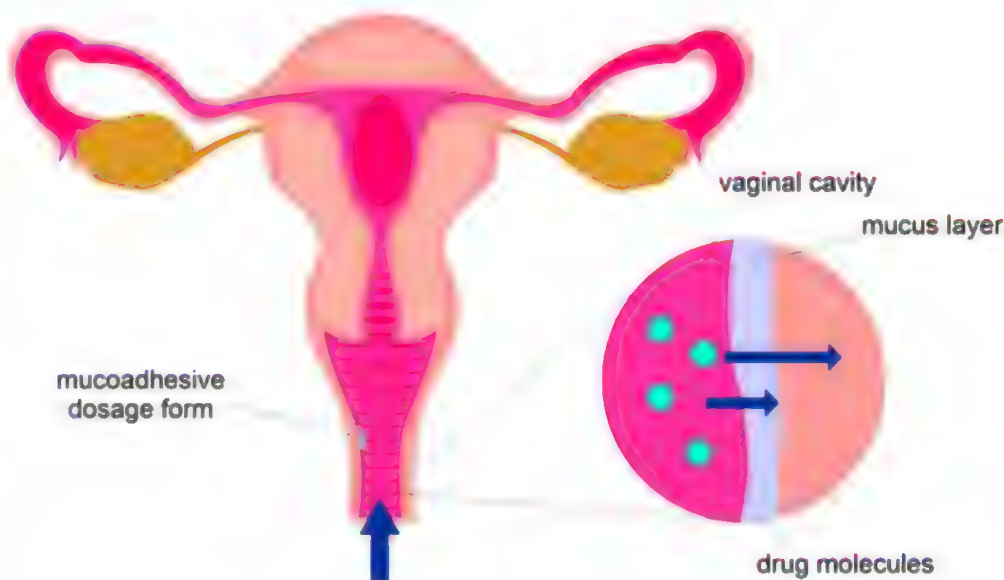
رېځاگانې وه‌رگرتنې دهرمان

2) Topical Route

1. Vaginal Administration

پېدانې دهرمان له رېځاي ته‌ندامې زاوړې مېينه‌وه
له‌مېيه‌دا دهرمانه‌کان له رېځاي **vaginal opening** وه ته‌درېت به نه‌خو‌ش
تېيېنې، له ته‌ندامې زاوړې نېره‌دا **urethra opening** هه‌يه به‌لام **Vaginal opening** بونې نېيه

سې شېوه‌ي دهرمانمان هه‌يه که له **Vaginal** ته‌درېت:

- Suppository (1)
- Tablet (2)
- Cream (3)

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وه‌رگرتنى دەرمان

2) Topical Route

1. Vaginal Administration

Vaginal Suppository:

تەحامیلې کۆئەندامى زاوژىي مېينه بریتیه لهو دەرمانه رەقە که به ئامېرى تايبه‌تى به‌کاره‌يئراو ئەخریته ناو زىي نه‌خۆشه‌که. جه‌سته به‌خېرايى دەرمانه‌کان له‌ چه‌وريه‌کانى کۆئەندامى زاوژىي مېينه هه‌لدەمژيٲ. خېراتر کارئەکن لهو دەرمانانه‌ى که به‌ دەم ئەخوړيٲ. ئەمه‌ش له‌به‌ر ئەوه‌يه‌ که تەحاميله‌کان له‌ناو جه‌سته‌دا ئەتويٲه‌وه‌ و راسته‌وخۆ ئەچنه‌ ناو خوٲنه‌وه‌.

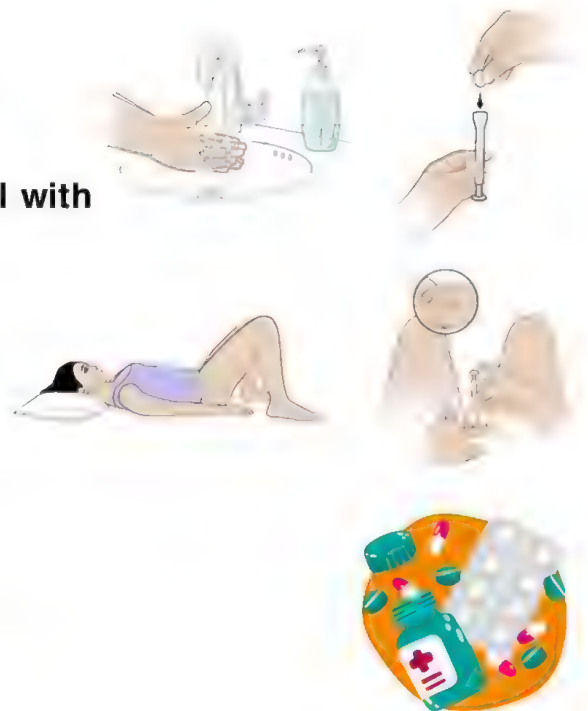
(تەحاميل واتە شاف)

چۆنيتى به‌کاره‌يئنانى تەحاميل(شاف)

ئافره‌ت ئەتوانى خۆى **Suppository** تەحاميل بۆخۆى دابنى. به‌لام ئەگەر بېه‌وشبوو يان نه‌يتوانى ئەوا ئەبيٲ که‌سيٲک بۆى دابنيٲ.

Procedure

- 1) Equipment (Suppository – applicator – Gauze – Medication Record)
- 2) Wash your hand and vaginal area, and dry well with a clean towel.
- 3) Remove any wrapping from the suppository.
- 4) Place the suppository onto the end of the applicator.
- 5) Hold the applicator by the end that does not contain the suppository.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وه‌رگرتنې دهرمان

2) Topical Route

1. Vaginal Administration

Vaginal Suppository:

Procedure

- 6) Get into position, delivery position
- 7) Clean the vaginal with a Gauze.
- 8) Gently insert the applicator into the vagina as far as it will comfortably go.
- 9) Press the applicator's plunger as far as it goes. This will push the suppository far back into your vagina.
- 10) Remove the applicator from your vagina.
- 11) Wash your hands.

Vaginal Cream

Equipments

- 1) Medication with applicator, if appropriate
- 2) Water-soluble lubricant
- 3) Perineal pad
- 4) Washcloth, skin cleanser, and warm water
- 5) Gloves
- 6) Gauze
- 7) PPE, in Need
- 8) Administration Record (MAR)

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وه‌رگرتنې دهرمان

2) Topical Route

1. Vaginal Administration

Vaginal Cream

How to Apply Vaginal Cream

1. Take the cap off the tube of medicine and screw on the applicator.

2. Squeeze the medicine into the applicator slowly until the plunger reaches the prescribed dose measurement. Remove the applicator from the tube of medicine. Put the cap back on the tube.

3. Lie on your back with your knees bent. Hold the applicator in one hand.

4. Put the applicator into your vagina (like a tampon) as far as you can.

5. Slowly press the plunger until it stops. Remove the applicator. Rinse the applicator.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وه‌گرتنې دهرمان

2) Topical Route

1. Vaginal Administration

Vaginal Tab Administration

1. کوئندامی زاوړی میینه پاک ئه‌که‌یته‌وه به **Gauze**
2. تابه‌که ئه‌خه‌یته سهر **Tab Holder** و پاشان سهری **Tab Holder** ه‌که به **Lidocaine** چه‌ور ئه‌که‌یت
3. دوا‌تر **Tab Holder** ه‌که ئه‌خه‌یته ناو **Vaginal Opening** و پال به‌سهری **Tab Holder** ه‌که‌وه ئه‌نییت بو ئه‌وه‌ی تابه‌که بچیته ژوره‌وه
4. دوا‌ی ئه‌وه‌ی تابه‌که‌ت خسته ژوره‌وه **Tab Holder** ه‌که ئه‌هیئته دهره‌وه
5. پاشان تو‌ماری ئه‌که‌یت له‌سهر **Medication Chart**

تی‌بینیه‌کی گ‌رنگ

- له‌ حاله‌تی‌کدا ئه‌گر کچه‌که هاوسه‌رگیری نه‌کردبو ئه‌وا دهرمانه‌که له‌ رېځه‌ی زی‌یه‌وه نادریت.

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وەرگرتنى دەرمان

2) Topical Route

2. Rectal Administration

پېدانی دەرمان له رېځای دەرچەى کۆم Rectal Canal

شیوہى ئەو دەرمانەى کە له دەرچەى کۆمەوہ Rectal Canal بەکارئەهێنریت:
1. تەحامیل (شاف)

ئەبیت تەحامیل (Suppository) له ژێر 25 پلەى سېلېزیدا هەلبگیریت بۆ
ئەوہى دەرمانەکە تۆزیک رەق بیت بۆ ئەوہى ئاسانتەر رەوانەى دەرچەى کۆم
بکریت (easy to insertion).

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وهگرتنې دهرمان

2) Topical Route

2. Rectal Administration

پېدانی دهرمان له رېځای دهرچهی کوم Rectal Canal

Procedure

1. فایلې نهخوښهکه چیک بکهرموه

2. نامیرهکان:

(1) شاف (تهحامیل)

(2) جیلې لیدوکاین

(3) دهستکیش

(4) گوز

3. دهست شتن

4. خوئاساندن به نهخوښهکه

5. پشتراستکردنهوه

(بزانه ئهم کهسه ئهوهیه که پیویسته کردارهکهی بو ئه انجام بدریت)

6. ریکارهکه بو نهخوښهکه روون بکهرموه

7. داوا له نهخوښهکه بکه بکهویتنه سر لای راست یا چپ lateral position (Right or Left position)

بهلام ئهگهر نهخوښهکه بی هوشبوو ئهوا ئه بیټ خوت بیخهیتنه سر لایهک

8. ئهگهر کهسهکه ئاگی لهخوی بیټ داوا لیکه قاچیکې بنوشتینیتنهوه Flex پاشان هه ناسهیهکی

قول هه لمبژیت بهلام ئهگهر کهسهکه ئاگی لهخوی نه بو ئهوا ئه بیټ خوت قاچیکې بنوشتینیتنهوه.

کورتکراوهی بنچینه‌گانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وه‌رگرتنې دهرمان

2) Topical Route

2. Rectal Administration

پېدانې دهرمان له رېځاي دهرچې کوم Rectal Canal

Procedure

9. سهیری Rectal بکه بزانه هيچ پیسیه‌کی پیوه‌یه چونکه نه‌گهر نه‌خوشه‌که له‌باری بی هوشیدا بیټ ناتوانیت خوی پاک بکاته‌وه بویه نه‌گهر پیسیه‌کی پیوه‌یه بو به گوز Gauze پاکي بکه‌ره‌وه
10. پاشان هندیك Lidocaine بکه‌ره‌ه سر پشتي دهستت
11. دواتر Suppository هکه دهرینه و سهری Suppository هکه به Lidocaine چه‌ور بکه
12. ته‌حامیلیه‌که (شاف) رهوانه‌ی Rectal بکه‌وه له‌گهل ته‌حاميله‌که‌دا 2inches هه‌تا 3inches په‌نجه‌ی index به‌ره‌ه ژوره‌وه
13. له کوتاییدا نه‌خوشه‌که داپوشه و کرداره‌که بنوسه له Medication chart

تیبینی: نه‌گهر نه‌خوشیک سکچونی هه‌بیټ نابیت ته‌حامیلی بو دابنریت

نه‌گهر ویستت ته‌حامیل (شاف) بو منداډ دابنیت، یه‌که‌مجار له‌سهر رانی خوتی دابنئ نه‌بیټ منداډه‌که‌ش بخه‌یته سهر سک ئینجا شافه‌که‌ی بو دابنئ.

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وهرگرتنى دهرمان

2) Topical Route

3. Inunction

به کارهینانی کریم یان مهلحه لمسه پيست

شیوهی نهو دهرمانانہی که لمسه پيست به کارنهینرین:

1. Jel 2. Cream 3. Ointment 4. Lotion

چونیستی به کارهینانی کریم یان مهلحه لمسه پيست

1. پیسته که بشو یان پاکی بکهرهوه پیش نهوهی کریم یان مهلحه می لیبهی

2. که کریمه که یان مهلحه مه که ت له دهست یا مهساج بو شوینه که بکه و چینیکی ته نک دروست بکه

3. کاتیك بو جاری دووهم کریمه که یان مهلحه مه که ی لئ نهیهی پیویسته نهو شوینهی که مهلحه مه که یان کریمه که ت لئ یاوه بیشویت ئینجا کریم یان مهلحه می لئ بهی

به لیّدانی چینیکی زور نهه حاله تانه روئهدات

ژههراویبون

کهه ههلمزین

کهه می ههواگورکی

کورتکراوہی بنچینہکانی دەرمان

Routes For Administering Medication

رېڭاکانی وەرگرتنی دەرمان

2) Topical Route

4. Instillation

Instillation بۇ چ شويڭنيك ئەكرېت؟

Eye چاۋ (1)

Ear گوئ (2)

Ear Drop

1. ئەگەر ويستت قەترەكە بکەيتە گوئي راست ئەوہ نہخۆشەكە ئەخەيتە سەر لای چەپ بۇ ئەوہی قەترەكە بچيتە گوئي
2. پاشان سەيری گوئي نہخۆشەكە ئەكەين بزانيں هيچ پيسيهكى پئوہيه يان نا ئەگەر پئوہيبوو ئەوا پاکى ئەكەينهوہ
3. ئەگەر نہخۆشەكە کەسيكى پيگەيشتوو بوو ئەوا گوئي رائەکيشين بۇ دواوہ و بۇ سەرہوہ بەلام ئەگەر مندال بو گوئي رائەکيشين بۇ دواوہ پاشان بۇ خواریوہ

How to Instill Ear Drops in Adults

How to Instill Ear Drops in Children

کورتکراوهی بنچینه کانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاکانی وهرگرتنی دهرمان

2) Topical Route

4. Instillation

درېپه که نه کهینه سهر **Exit Canal** واتا لاکانی گوځ دواتر دوو بو سځ جار پهستان
نه خهینه سهر **tragus**

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانې وهگرتنې دهرمان

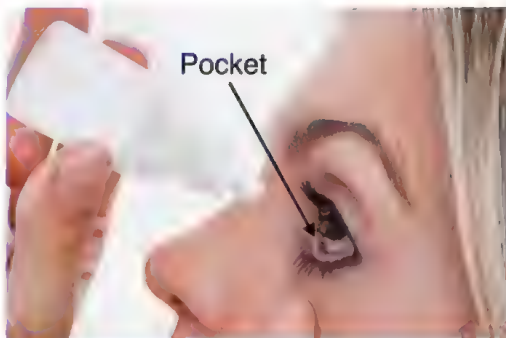
2) Topical Route

4. Instillation

Eye Drop

تېکړدنې قهتره يان مهلحه می چاو

1. سره روتا چاوی نه خوښه که پاک نه کهینه وه نه گهر هر پیسییه کی تیا بیت
2. نه گهر مهلحه م بوو نه وا پیلوی چاوی رائه کیشین و مهلحه مه که له ناووه بو دهره وه تیې نه کهین به لام نه گهر قهتره بوو ته نها له ناووه قهتره تی نه کهین
3. دوا ی نه وه که قهتره که يان مهلحه مه که مان تېکړد دوا له نه خوښه که نه کهین چاوی دابخات و که میک په ستانی بخاته سر و نه یخور بیت

How to instill eye drops

تېبینې: نه گهر دوو قهتره مان هه بوو پیوسیته

5دهقه ماوه يان هه بیت

نه گهر قهتره یه ک و مهلحه میکمان هه بوو نه وا

یه که مجار قهتره که نه یهین به نه خوښه که

پاشان مهلحه مه که

نه گهر نه خوښه که به دانیشتنه وه بوو پیش

نه وهی مهلحه مه که يان قهتره که ی بو تېبکهین

سهری بهرز نه کهینه وه بو دواوه

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاگانى وهرگرتنى دهرمان

2) Topical Route

5. Irrigation

Irrigation وانا شتن

شتن بو ءهم شوپنانه ءهكریت
(1) گوئ (2) چاو (3) لوت (4) گهده (5) كؤم

ءهو ئاوهى بو شتن بهكارىهت

1. Normal Saline

2. Distal Water زياتر بهكارىهت

(Toomey Syringe or Irrigation Syringe) بهكارىهت بو شتنى (گوئ - لوت - چاو)

له دوو حالهتدا لوت ءهشوین:

نہشتهرگهري

جیوب

مہبہست له بهكارهپناني

1. بو ءهوانهى نہشتهرگهري ناوبينين endoscopy ءهكهن

2. ءهوانهى تيشكى ناو سك X-ray for bowel ءهگرن

3. ءهوانهى نہشتهرگهري کرانهوهى سکیان بو ءهكریت

4. بو چارهسهرى قهبرى توند

کاتيلك نهخوشيلك توشى قهبرى ءهبيت ءهوکاته enema بهكارءهپنريت

کورتکراوهی بنچینهکانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاکانی وهرگرتنی دهرمان

2) Topical Route

5. Irrigation

ههنگاهکان

رونکردنهوی کردارهکان بو نهخوش
شتنی دهست و پاریزگاری کردن له کهسایهتی نهخوش
دانانی پارچهیهک قوماشیک لهژیر نهخوشهکه و پالکوتنی
لهسر لای چهپ
دانانی جیلکه لهسر کاسیتهرهکه و تیگردنی بهشیوهیهکی
هیواش
تیگردنی دهرمانهکه و داخستنن بو ماوهی 5 دهقه
پاشان کردنهوی و هیئانه دهرهوی کاسیتهرهکه
شتنی دهست
نوسینن کردارهکه له فایلی نهخوش

پیداویستیهکان

کاسیتهری کووم
جیلنن نهرمکهرهوه
Normal Saline
دهرمانی دیاریکراو
Kidney dish
کلینس
Toomey Syringe

کورتکراوهی بنچینه‌کانی دهرمان

Routes For Administering Medication

رېځاکانی وهرگرتنی دهرمان

2) Topical Route

6. Skin application

له‌زگه‌ی پېست بریتیه له له‌زگه‌یه‌ک که به پېسته‌وه نه‌نوسیت و دهرمانی تېدايه نه‌و دهرمانه‌ی له له‌زگه‌که‌دا هه‌یه بو ماوه‌یه‌ک له جه‌سته‌دا هه‌لئه‌مژریت.

له‌زگه‌ی پېست بو چ مه‌به‌ستیځ به‌کارئه‌هیئریت

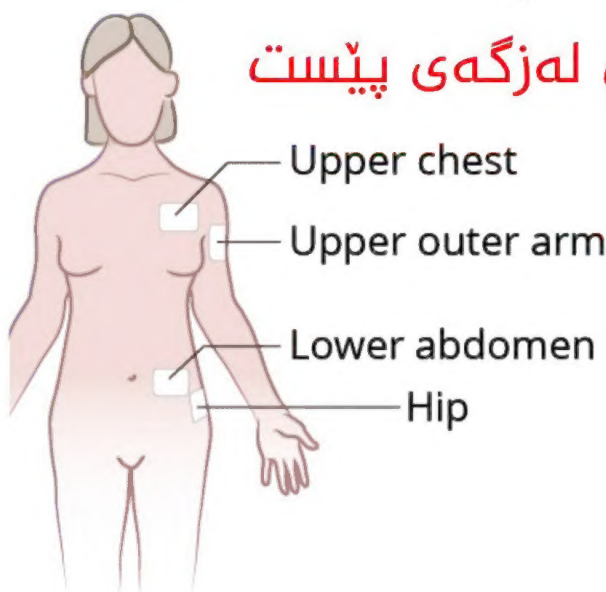
له‌زگه‌ی پېست به‌کارئه‌هیئریت بو گه‌یاندنی کو‌مه‌لیک دهرمان بو ناو جه‌سته. هه‌ندیځ له‌و دهرمانانه‌ی که زیاتر له له‌زگه‌ی پېست‌دا به‌کارئه‌هیئرین بریتین له:

Fentanyl بو که‌مکردنه‌وه‌ی ئازار

Nicotine بو یارمه‌تیدان له وازه‌ینان له جگه‌ره‌کی‌شان

Clonidine بو چاره‌سه‌رکردنی به‌رزی په‌ستانی خوین

شویننه‌کانی دانانی له‌زگه‌ی پېست

تېبینی:

نابیت له‌زگه‌ی پېست له‌و شوینانه بدری که سوتاوه یان برینداره

له‌زگه‌ی پېست ئاسانه بو به‌کاره‌ینان به‌لام بو نه‌وه‌ی به باشی کاربکات پئویسته به شیوه‌یه‌کی گونجاو به‌کاربه‌یئریت

کوئٹہ اور پاکستان میں کھیتیں

شیۋازەكانى ۋەرگرتنى دەرمان چۈر
جۆرى سەرەككىيە ھەر جۆرىكىش چەن
رېگايەكى ھەيە بەللام من لەم كتيبەدا
باسى دو جۆرم نەكردوۋە كە برىتىن لە
Parenteral ۋە **Pulmonary** چۈنكە ئەم
دوۋو شىۋەيە زياتر پەيۋەندىيان ھەيە بە
كارى پەرستارىيەۋە ئەگەر خۋاى گەۋرە
ويستى لەسەر يىت رەنگە لە داھاتوۋدا
كتيبيكى تايىبەت بە كارەكانى پەرستار
بنوسم بەھيۋاى سوود بۆ ھەموۋتان.

